

Asia: VN/2058/2025

Luonnos valtioneuvoston asetukseksi merituulivoimasta talousvyöhykkeellä

Lausunnonantajan lausunto

1. Palaute osallistumisen edellytysten sisällöstä (3 §).

Luonnoksessa esitetään, että osallistumisen edellytyksissä käsiteltäisiin vain toiminnanharjoittajan yleistä osaamista ja taloudellista asemaa. WWF katsoo, että näiden lisäksi olisi syytä soveltaa toiminnanharjoittajan liiketoimintastrategiaa koskevia kriteerejä. Mikäli kilpailutukseen osallistuvalla yrityksellä on myös fossiilienergiaan perustuvaa liiketoimintaa, osallistumisen edellytyksenä voisi olla, että yrityksen johto on julkisesti sitoutunut fossiilisen energian hyödyntämisen lopettamiseen.

2. Palaute osallistumisvakuuden määrästä ja uusimisesta (4 §).

-

3. Palaute tarjottavasta hyödyntämismaksusta, kuten maksun määräytymisestä, indeksoinnista ja pisteytyksestä (8 § ja liitteen 1 kohta A).

Liitteen kohta A) taulukko olisi syytä kalibroida uudestaan siten, että maksimimäärä pisteitä hyödyntämismaksusta olisi 40.

4. Palaute edistämismaksun määrästä, kerryttämisestä ja uusimisesta (10 §).

-

5. Palaute kokemuksesta, osaamisesta ja muuta hankkeen edistämiskykyä koskevista valintakriteereistä (liitteen 1 kohta B) sekä niihin liittyvistä määritelmistä (1 §).

Kohdan B) pisteytys olisi syytä kalibroida uudestaan siten, että maksimimäärä olisi 15 pistettä. WWF arvioi, että prosessin yleiset vaatimukset ja vakuuksien taso tulee karsimaan hankkeiden toteutukseen kykenemättömät toimijat.

6. Palaute hankkeen ympäristövaikutuksia koskevista valintakriteereistä (liitteen 1 kohta C).

Luonnoksen mukaan ympäristövastuullisuudesta voisi saada enintään 5 pistettä, mikä on vain 10 prosenttia kilpailutuksen kokonaismaksimimäärästä. WWF katsoo, että haitallisten ympäristövaikutusten ehkäisemisen painoarvon tulisi olla vähintään 40 prosenttia, sillä näistä toimista koituu toiminnanharjoittajalle merkittäviä lisäkustannuksia. Haitallisten luontovaikutusten

ennalta ehkäiseminen edistää Suomen meriluonnon suojelun tavoitteita ja lisää puhtaan siirtymän hankkeiden hyväksyttävyyttä. WWF korostaa, että kilpailutusprosessi on valtion keskeinen keino ohjata talousalueen merituulivoiman suunnittelua ja toteutusta.

WWF kannattaa lämpimästi luonnoksessa ehdotettuja toimenpiteitä 1. ja 2. Näiden lisäksi kriteerilistaa tulee huomattavasti laajentaa. Offshore Coalition for Energy and Nature (OCEaN) ylläpitää tietokantaa, jossa esitellään yli 90 toimenpidettä, joilla merituulivoiman haitallisia ympäristövaikutuksia voidaan ehkäistä ja vähentää. Monessa Euroopan maissa näitä ympäristövaikutuksia koskevia kriteerejä onkin sovellettu. Esimerkkejä löytyy esimerkiksi WWF:n tuoreesta raportista Unlocking the potential of non-price criteria in wind energy auctions.

Tässä vaiheessa Suomen kilpailutusjärjestelmän valintakriteereihin tulisi sisällyttää vähintään nämä näkökohdat:

3. Vähäpäästöisesti tuotetun teräksen käyttö turbiinissa ja muissa keskeisissä rakenteissa. Toiminnanharjoittaja sitoutuisi hankkimaan laitteita, jotka ovat valmistettu teräksestä, jonka valmistuksen elinkaaren aikaiset päästöt ovat enintään 0,4 tonnia CO₂/ tonnia terästä. WWF Suomen teettämän selvityksen mukaan tämä nostaisi tuulivoimahankkeen investointikustannukset enintään muutamalla prosentilla.
4. Betonin ja kivimurskan käytön hiilijalanjälki: Toiminnanharjoittaja esittää hiilijalanjälkilaskelmat hankkeessa käytettävästä betonista ja kiviaineksesta. Tästä voidaan rakentaa kolmiportainen asteikko pisteytyksen.
5. Merellisen biologisen monimuotoisuutta koskevan datan julkaiseminen. Toiminnanharjoittaja sitoutuu julkaisemaan kaikki hallussaan oleva data siitä lähtien kun hyödyntämislupa on myönnetty. Tämän toimenpiteen painoarvon tulisi olla suuruusluokkaa 5 pistettä (mikäli koko maksimipistemäärä olisi edelleen 100).
6. Rakennusvaiheen impulsiivisen melun raja-arvot: Paalutuksessa ja ruoppauksessa noudatetaan kansallisen merenhoitosuunnitelman pitkän ja lyhyen aikavälin raja-arvoja impulsiiviselle melulle: enintään 10 prosenttia indikaattorilajin elinympäristöstä saa altistua voimakkaalle impulsiiviselle melulle yhden kalenterivuoden aikana, ja enintään 20 prosenttia elinympäristöstä voi altistua melulle yksittäisen päivän aikana vuodessa.

7. Palaute energiajärjestelmän joustavuutta koskevista valintakriteereistä (liitteen 1 kohta D).

Kannustavatko ehdotetut pistemäärät näkemyksenne mukaan riittävästi kyseisten energiajärjestelmän joustavuutta edistävien hankkeiden toteutukseen?

Tarvitsevatko hankkeet ylipäänsä lisäkannusteita pisteytyksen muodossa toteutuakseen?

Tulisiko hankekategorioiden poiketa esitetystä?

Kohdat e) ja f) tulee ensisijaisesti poistaa täysin kriteereistä. Ehdotus perustuu virheelliseen lähtökohtaan, jossa uusiutuvan sähkön tuottajien harteille kasattaisiin kohtuuttoman suurta vastuuta energiajärjestelmän joustavuuden parantamisesta. Valtion tulisi sen sijaan luoda toisia ohjauskeinoja kulutusjoustojen lisäämiseksi.

Valtion ei tule tarpeettomasti ohjata merituulivoimalla tuotetun sähkön käyttöä johonkin tiettyyn kohteeseen, eikä ainakaan ”toiseen energiamuotoon”, mikä käytännössä tarkoittanee vetyä, jossa energiahävikki on hyvin suurta. Suomessa on ja tulee olemaan hyvin monia uusiutuvan sähkön käyttökohteita, jossa vetyä ei välttämättä tarvita energian siirtämiseksi. Vetyä voidaan hyödyntää raaka-aineena/ prosessiaineena monessa teollisessa prosessissa, kuten rautamalmin pelkistyksessä, typpilannoitteiden tuotannossa ja erilaisten polymeerien valmistuksessa.

Toissijaisesti WWF esittää, että kohtien e) ja f) painoarvot kilpailutuksessa olisivat 1 ja 2 pistettä. ”Säästetyt” painoarvot tulisi siirtää ympäristönäkökohtien vahvistamiseen.

8. Palaute hyödyntämismaksun ja laadullisten valintakriteerien pisteytyksen suhteesta, eli siitä, että hinnan osuus on 50 prosenttia ja laadun osuus 50 prosenttia (6 § ja liite 1).

Tulisiko jakoa mielestänne muuttaa ja jos, miksi?

WWF ei hyväksy ehdotettua suhdetta. Suurin ongelma on ympäristönäkökohtien vähäinen painoarvo niin sanotuissa ”laadullisissa” kriteereissä, mutta myös hinnan osuutta voisi kohtuullistaa 40 prosenttiin. Liian heikko ympäristöohjaus ensimmäisissä merituulivoimahankkeissa voi pahimmillaan johtaa tilanteeseen, jossa toteutuneet ympäristöhaitat romuttavat merituulivoiman yleistä hyväksyttävyyttä hidastaen puhdasta siirtymää.

9. Muu palaute.

-

Nordman Bernt
WWF Suomi